

Vážení čtenáři,

do rukou se vám dostává první číslo nového časopisu „MENHART“, který se věnuje historii a místopisu Jindřichohradecka a je otevřen všem zájemcům o tuto oblast. Časopis dostal své jméno podle obratného diplomata a odvážného válečníka Menharta z Hradce (1398-1449), držitele hradeckého panství od roku 1421, později vlivného karlštejnského purkrabího a nejvyššího purkrabího pražského. Tento spojenec Oldřicha II. z Rožmberka a pozdější rozhodný odpůrce husitů patřil vzhledem ke svému vzdělání a schopnostem k nejvýznamnějším představitelům mocného rodu pánů z Hradce, kteří po několik století výrazně ovlivňovali dějiny a ráz města Jindřichova Hradce a jeho blízkého i vzdáleného okolí.

Časopis „MENHART“ uveřejňuje příspěvky týkající se minulosti Jindřichohradecka v hranicích bývalého politického okresu Jindřichův Hradec po reorganizaci provedené v roce 1868, a rovněž zabývající se historií sousedních „příbuzných“ oblastí.

Vaše příspěvky do našeho regionálního časopisu budou samozřejmě vítány.

Redakce časopisu „MENHART“

Pavel Koblasa

Pomístní názvy na novobystřickém panství

Téma pomístních názvů je beze sporu velmi zajímavé a leccos nám může o daném místě a jeho nejbližším okolí, zpravidla katastrálním území obce nebo osady, napovědět. Dochovaná pomístní jména na Novobystřicku jsou o to zajímavější, že zdejší původní německé obyvatelstvo bylo odtud po druhé světové válce vysídleno a s usedlíky zmizely i pověsti, různé obyčeje a třeba také tradiční pojmenování.

K panství Nová Bystřice patřila v době zániku vrchnostenského systému správy (1848) dvě městečka (Nová Bystřice a Hůrky) a 22 vesnic – Albeř, Artolec, Dobrá Voda, Hradiště, Kaproun, Kebharec (nyní Skalka), Klášter (nyní Klášter I), Klenová, Konrac (nyní Klášter II), Kunějov, Lhota, Mnich, Obora, Ovčárna, Peršlák (nyní Nový Vojířov), Pranslázky (nyní Mýtinky), Rajchěřov, Romava, Smrčná, Staré Hutě, Terezín a Žiřpachy (nyní Blato). Z uvedených po roce 1945 zanikly: Mnich, Rajchěřov, Romava a Staré Hutě. Od roku 1843 byl majitelem panství Mathias rytíř Riese von Stallburg, který ho zdědil po svém tchánovi Antonu svobodnému pánovi Hochberg von Hennersdorf.

Přehled pomístních názvů podle osad

Albeř–Albern...Aschpa, Gehrn, Kloster, Lihsel, Orts-platz, Tuchwalks, Winter
Artolec–Artholz...Äugel, Garten Flur, Orts-Ried, Stei-nige Hauslüs, Wasserwies, Winter Flur
Dobrá Voda–Gutenbrunn...Mahringen, Mühlgericht, Ortsried, Teuchleiten, Waldschallan, Winter
Hradiště–Burgstall...Ortsried, Pahseka, Ramholz, Stei-nig Zahradka
Hůrky–Adamsfreiheit...Berg-Leiten-Flur, Halten-Flur, Lehn-Flur, Mäh-ring-Flur
Kaproun–Kaltenbrunn...Bergflur, Pohantsch, Schliko-flur, Schutterflur
Kebharec–Gebharz...Brentenflur, Grameterflur, Hof-wiesen, Liehseflur, Ortsplatz, Rothe Erdflur, Strahsen-flur

Rozsah panství Nová Bystřice za Hochbergů von Hennersdorf a Riese von Stallburg

Klášter–Kloster...Braunschläger Feld, Hintausige Flur, Neuhofs-Flur, Ortsraum
Klenová–Leinbaum...Ahornberg, Oberfeld, Ortsplatz, Schindlau, Sommerflur, Steinhübel, Unterfeld, Winter-flur
Konrac–Konrads...Gehnäcker, Grabenflur, Grabwies-äcker, Grameterflur, Ortsplatz, Rohräcker, Schlagäcker, Unterfeldflur
Kunějov–Kunas...Hof Wald, Kräuter Wald, Neuwies, Ortsplatz, Reidt, Steinplötz, Winter
Lhota–Neustift...Fraunteuchtl-Wies-Flur, Gemeinde-Flur, Hammer Flur, Wacherli Flur, Winter Flur
Mnich–Münichschlag...Bergflur, Breitenflur, Hofflur, Mäh-ringflur, Ortsraum, Sommerflur, Thiergartenflur, Winterflur
Nová Bystřice–Neubistritz...Alte Vorstadt, Brandau, Fichtau, Lisselflur, Lohmühl, Neue Vorstadt, Schaffeld, Schafferei, Stadtlur, Tiefergraben
Peršlák–Böhmisch-Bernschlag...Kreutz Flur, Ortsplatz, Planko Flur, Sommer Flur, Wald Flur, Winter Flur, Wolfs Winkel
Rajchěřov–Reichers...Benau, Grundelfeld, Kreutzweg, Maring, Ortsried, Steg, Unterfeld
Romava–Romau...Altromauerflur, Kollerflur, Teichflur
Staré Hutě–Althütten...Altglashütten, Brand, Brand-häusler, Geysberg, Ortsplatz, Romauer Mäh-ring
Žiřpachy–Sichelbach...Breiten, Ortsried, Sahsel, Sah-selfelder, Winkel, Wurmman, Zinoltsberg

Pramen

Státní oblastní archiv J. Hradec, Parcelní protokoly obcí, seznamy domů v obcích, 1876-1878.

Miloslav Trnka

Počáteční v novém životopisném lexikonu

Trojdílný Český biografický slovník XX. století je na světě. Koncem roku 1999 ho vydalo pražské nakladatelství Paseka. Minulé půlstoletí životopisným slovníkům nepřálo, protože většinou trpělo změnami, koho oslavovat a koho zahrnout. Nyní ve slovníku najdete stručná životopisná hesla všech významnějších Češek i Čechů, kteří se v letech 1900-1999 výrazně či nějak pozoruhodně zapsali do našich dějin. Jsou tu osobnosti zvěčnělé i žijící. 1.870 stránek textu obsahuje 12.000 osobních hesel. Mezi nimi je přibližně 670 rodáků z jižních Čech. Nechybí ani jména lidí, kteří se narodili v Počátkách. Jejich biogramy ve slovníku jsou samozřejmě bohatší, zde je jen krátký přehled.

Březina Otakar (V. J.), *13.9.1868 - +25.3.1929 Jaroměřice nad Rokytnou, český básník a esejista, člen České akademie věd a umění

Eckschlager Karel, *12.6.1927, český chemik, profesor Přírodovědecké fakulty University Karlovy v Praze

Mostecký Jiří, *21.5.1923, český organický chemik a palivářský technolog, profesor Vysoké školy chemicko-technologické v Praze

Nadrchal Jaroslav, *2.9.1938, český fyzik a informatik, působí ve Fyzikálním ústavu Akademie věd ČR v Praze

Tichý Miloš, *17.12.1966, český astronom, objevitel a spoluobjevitel několika desítek planetek, člen Spaceguard Foundation, působí na Observatoři Klet.

Pavel Koblasa

Rozhledna na Fabianku

V rozsáhlém příhraničním Svatomarkétském polesí – Margarethen Revier (známém též jako Zadní Dubovice), které leží v katastru bývalé obce Dolní Lhota, a jež patřilo až do první pozemkové reformy k czerninskému panství J. Hradec, nalezneme nedaleko od nejvyššího místa vrchu Homolky (607 m n. m.) lokalitu zvanou Fabianek, též Fabianův vrch. Od roku 1974 zde existuje přírodní rezervace o rozloze 22,8 ha.

Místo získalo jméno podle poustevníka Fabianka, který dlouhou dobu žil ve zdejších skalách. V letech 1761-1804 tu stál malý dřevěný letohrádek „Fabianihaus“ Jana Rudolfa hraběte Czernina z Chudenic.

Poblíž Fabianova vrchu, odkud byl dříve hezký výhled směrem k Jindřichovu Hradci a vůbec po celém širokém okolí, chtělo panství postavit také rozhlednu. Plány ke stavbě věže vypracoval dne 3. října 1843 proslulý a osvědčený jindřicho-hradecký stavitel Josef Schaffer.

Panství počítalo s tím, že za práci zaplatí celkem 547 zlatých a 41 krejcarů, ke stavbě bude potřeba mimo jiné 25 kubických sáhů lomového kamene, 6.200 kusů cihel, 2.500 kusů šindele, 6.000 kusů šindelových hřebíků atd. Ze stavby nakonec sešlo, údajně pro nedostatek finančních prostředků.

Prameny

Archiv Národního muzea v Praze, Pozůstalost Františka Tischera, František Tischer: Paměti hvozdu Svaté Markéty (kopie rukopisu uložena ve Státním oblastním archivu v Jindřichově Hradci).

SOkA J. Hradec, Velkostatek J. Hradec, Stavby a opravy lesních budov, 1719-1938, č. kartonu 442.

MENHART

Historický časopis pro Jindřichohradecko

Ročník 1., číslo 1/2000

Vydává Historicko-vlastivědný spolek v Č. Budějovicích, Plachtova 3, 37004 Č. Budějovice III.

Sestavil Pavel Koblasa.